

Коропатницька Т. П.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Гуцул І. П.

Чернівецьке вище комерційне училище

Київського національного торговельно-економічного університету

АНТРОПОМОРФНА КОГНІТИВНА МОДЕЛЬ ПОРІВНЯННЯ

Статтю присвячено дослідженню лінгвокогнітивних характеристик порівняльних конструкцій із “wie” та “als” у сучасній німецькій мові, понятійний простір референтів і корелятивів у яких об’єднує інформацію про людину. Розглянуто особливості структури антропоморфної когнітивної моделі порівняння. Аналіз здійснено за методикою, що містить такі кроки, як: добір матеріалу дослідження за допомогою корпусного аналізу та методом наскрізного виписування; фреймове моделювання за допомогою матричної і мережевої моделей для структурування, організації інформації.

Здійснено спробу представити порівняння як лінгвокогнітивну модель знань, як процес розуміння одного концепту або домену в термінах іншого, де ієрархічна впорядкованість постає в іпостасі концепт → парцела (набір концептів) → домен (набір парцел).

У результат аналізу порівняльних конструкцій із “wie” та “als”, понятійний простір референтів і корелятивів у яких об’єднує інформацію про людину, її фізичну і духовну характеристику, зовнішній вигляд, почуття та настрої, стан, риси характеру, думки і слова, місце в соціумі, міжособистісні стосунки тощо, згруповано у чотири домени: (1) ЛЮДИНА – СОЦІАЛЬНА ІСТОТА; (2) ЛЮДИНА – ФІЗИЧНА ІСТОТА; (3) ЛЮДИНА – ЕМОЦІЙНА ІСТОТА; (4) ЛЮДИНА – РОЗУМНА ІСТОТА. Розглянуто, що в результаті взаємодії референтного концепту MENSCH і корелятивного домену MENSCH референтні концепти корелюють із різними концептами корелятивного домену. За мапування корелятивного домену MENSCH на референтний концепт MENSCH утворюються антропоморфні моделі порівняння, які в результаті аналізу їх понятійного простору групуємо як чотири когнітивні антропоморфні субмоделі порівняння: MENSCH ≡ GESELLSCHAFTLICHE NATUR, MENSCH ≡ ORGANISMUS, MENSCH ≡ PSYCHISCHES LEBEN, MENSCH ≡ TÄTIGKEITSBEREICHE, у яких людина порівнюється із собою ж, імовірно, через те, що вона інтуїтивно сприймає свою особу і суспільство, у якому вона живе, як одне ціле. Визначено компаративний потенціал доменів групи MENSCH (ЛЮДИНА) і антропоморфної когнітивної моделі порівняння, порівняно з іншими корелятивними доменами.

Ключові слова: порівняльні структури, референтний домен, корелятивний домен, натуроморфна когнітивна модель порівняння.

Постановка проблеми. Об’єктом цього дослідження є порівняльні синтаксичні конструкції з *wie* та *als* у сучасній німецькій мові.

Результатом дослідження порівняльних конструкцій із *wie* та *als* із ракурсу когнітивної лінгвістики стало виокремлення з різноманіття моделей і субмоделей порівняння таких, які розкривають людину, усі аспекти її діяльності, сфери існування. У процесі пізнання людиною світу і себе в ньому серед широкого діапазону пізнавальних можливостей значне місце належить можливості ідентифікації себе серед інших індивідуумів через порівняння. Саме тому предметом дослідження ми обрали лінгвокогнітивні характеристики порівняльних конструкцій із *wie*

та *als* у сучасній німецькій мові, понятійний простір референтів і корелятивів у яких об’єднує інформацію про людину, тобто особливості структури антропоморфної когнітивної моделі порівняння.

Накопичення та систематизацію мовного матеріалу здійснюємо за допомогою корпусного аналізу та методу наскрізного виписування із залученням компонентного й дефініційного аналізів. Ми обрали анотований корпус текстів Берлінсько-Бранденбурзької Академії наук “Das Wortauskunftssystem zur deutschen Sprache in Geschichte und Gegenwart” (DWDS), який містить приблизно 13 млрд слів, з яких 5,5 млрд слововживань у вільному доступі. До лінгвокогнітивного аналізу фактичного матеріалу залучено